

Національна академія наук України
Інститут держави і права імені В. М. Корецького

О. В. Кукуруз

**Взаємодія політики і права
у процесі суспільної трансформації
в Україні та Республіці Польща**

Монографія

**Київ
2020**

Рекомендовано до друку

Вченою радою Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН
України (протокол № 5 від 30 червня 2020 р.)

Рецензенти:

В. Ф. Смолянюк – доктор політичних наук, професор

Г. І. Зеленько – доктор політичних наук, професор

О. В. Батанов – доктор юридичних наук, професор

Кукуруз О. В.

К89 Взаємодія політики і права у процесі суспільної трансформації в
Україні та Республіці Польща: монографія. Київ : «ФОР-Подолін І.В.»,
2020. 368 с.

ISBN 978-966-2111-49-1

У монографії на основі міждисциплінарного підходу комплексно проаналізовано політику і право як два важливі суспільні регулятори, які мають спільну мету – ефективний розвиток суспільства. До дослідження їх взаємодії залучено теоретичні, методологічні й прикладні напрацювання українських і польських науковців. Запропоновано авторський функціонально-телеологічний підхід до понять «політика», «право», «взаємодія політики і права». Переосмислено роль колективних та індивідуальних суб'єктів у процесі розроблення і реалізації політики та права. Розглянуто їх взаємодію на прикладі таких суспільно-політичних об'єктів як форма державного правління, парламентська коаліція, виборча система. Визначено партикулярну і корпоративну моделі взаємодії політики і права в Україні та Республіці Польща. Розкрито такі їх основні показники, як політична імітація, політична доцільність, уявний конституціоналізм, політична інструменталізація права, інфляція права. Запропоновано суспільно корисну модель взаємодії політики і права, іманентними складовими якої визначено: наукову основу, ціннісну складову, інформаційно-комунікативний компонент, політичну і юридичну відповідальність. Доведено, що належна взаємодія політики і права можлива як результат максимального зближення їх практичного і теоретичного рівнів на основі науково обґрунтованих рекомендацій.

Монографія розрахована на науковців, політологів, правознавців, політиків, юристів, державних службовців, викладачів і студентів вищих навчальних закладів.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІТИКИ І ПРАВА	10
1.1. Проблема взаємодії політики і права в суспільних науках: теоретико-методологічна основа	10
1.2. Політика і право у працях українських вчених	37
1.3. Політика і право у працях польських вчених	63
Висновки до розділу 1	81
РОЗДІЛ 2. ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ СУСПІЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ ТА РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА	86
2.1. Основні характеристики трансформаційних процесів в Україні та Республіці Польща	86
2.2. Види політики і галузі права: особливості взаємодії	105
Висновки до розділу 2	117
РОЗДІЛ 3. ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІТИКИ І ПРАВА В УКРАЇНІ ТА РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА КРІЗЬ ПРИЗМУ ЇЇ СУБ'ЄКТІВ ...	120
3.1. Роль колективних суб'єктів у взаємодії політики і права	120
3.2. Можливості впливу індивідуальних суб'єктів на взаємодію політики і права	141
Висновки до розділу 3	175
РОЗДІЛ 4. ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІТИКИ І ПРАВА НА ПРИКЛАДІ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ОБ'ЄКТІВ В УКРАЇНІ ТА РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА	179
4.1. Форма державного правління: політичні причини вибору і зміни конституційної моделі	179
4.2. Парламентська коаліція: політичне і правове регулювання формування і припинення діяльності	204
4.3. Виборча система: політичні й правові аспекти вибору і зміни	226
Висновки до розділу 4	246
РОЗДІЛ 5. МОДЕЛІ ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІТИКИ І ПРАВА: СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ДОСВІДУ УКРАЇНИ І РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА	250
5.1. Партикулярна і корпоративна моделі взаємодії політики і права ...	250
5.2. Суспільно корисна модель взаємодії політики і права	280
Висновки до розділу 5	305
ВИСНОВКИ	309
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	316